

a toast to the people

Musikern, poeten och politiske kommentatorn Gil Scott-Heron utkommer inte lika flitigt med skivor och böcker som han gjorde under sjuttio- och det tidiga åttioalet; dock är han, eller snarare hans lyrik, ständigt aktuell. Hans texter om etniskt förtryck, drogberoende, fattigdom och förslumning, polisbrutalitet och nukleär kapprustning, äger samtidsrelevans. De sociala omständigheterna är i stort desamma 1999 som 1969 när han började sin karriär.

Han debuterade i den mest turbulenta av tider för afro-amerikanskt kulturellt och socio-politiskt engagemang. Förenta Staternas etniska minoriteter hade dittills beskrivits i assimilationstermer.

Under senare sextiotal – tvärtemot sådana beskrivningar (vilka syftade till att bekräfta och förstärka myten om den amerikanska smältdegeln) – bejakade de flesta afro-amerikaner sin kulturella särart och accentuerade panafrikanska aspekter. Denna afro-amerikanska självständighet, samt SCLC:S (Martin Luther Kings småborgarligen organisation) ställningstagande mot president Johnsons fortsatta krigföring i Vietnam stötte bort det ”vita” liberala stöd som dittills funnits för de svartas kamp. ”Black Power”-rörelsen som trädde fram i efterdyningarna av den avsmnades medborgarrättsrörelsen framstod i de dominerandes ögon som militant separatistisk; vad man sökte uppnå var dock främst en nationell acceptans på egna – likvärdiga – villkor.

De Svarta Pantrarna utmålades som ultravänster och undanröjdes som bekant av Förenta Staternas regering medelst omotiverat långa, brutala fängelseinterneringar eller blodiga – politiska – lönnmord utförda av polisen; i Kalifornien ivrigt påhejad av guvernör Ronald Reagan. Scott-Heron konstaterade, i sitt troligtvis mest kända poem (på skivan Pieces of a Man, 1971), hur medierna vinklade dessa incidenter, eller helt undanhöll dem från den stora massan:

You will not be able to plug in, turn on and cop out
[...]
Skip out for beer during commercials, Because the
revolution will not be televised [...]
There will be no pictures of pigs shooting down brothers
in the instant replay [...] There will be no high-

lights on the eleven o'clock news, and no pictures of
hairy-armed women liberationists and Jackie Onassis
blowing her nose [...]

The revolution will not be televised
The revolution will be live

Författaren Alice Walker beskriver i berättelsen The Welcome Table den fördomsfulla, stereotypa bild av afro-amerikaner (framförallt män) som vid den tiden var den allenarådande i amerikanska medier. Hon skriver med rå humor att ”många [vita amerikaner, vid åsynen av en afro-amerikan på ”fel” plats] förnam djungelorgier på någon otäck avlägsen plats, medan andra påmindes om anarkister som vid gatuupplopp plundrade och våldtog” (min övers).

Gil Scott-Heron, till skillnad från Amiri Baraka (LeRoi Jones), Larry Neal, Nelson George och många andra afro-amerikanska författare, är aldrig uttryckligt militant i sina texter, han är aldrig aggressiv. Inte heller är han bohemiskt filosoferande i någon sorts vänsterflummig polemik. Han är den vassa satirikern som träffande skildrar den politiska överhetens hegemoniska¹ spel, eller effekterna av konsumtionssamhällets ”illusoriska tillstånd”, som i skildringen (återgiven i texten ovan) av massmedias trivialisering av den sociala nedrustningen.

Med sina budskap tonsatta till svängig soulfunk med jazz- och bluesbotten har han kommit att bli stilbildare med sin ”s sofistikerade” politiska expressionism. Nittioalets hip-hop band som Digable Planets och Arrested Development förvaltar hans arv både musikaliskt och textmässigt, medan andra musiker har nöjt sig med att sampla beats² från hans skivor.

Femtio år fyllda släpper Gil Scott-Heron numera skivor sporadiskt. Han turnerar fortfarande regelbundet och framträdde i juni 1998 på Münchenbryggeriet i Stockholm.

Det skotska bokförlaget Payback Press nytryckte i somras hans två första noveller: The Vulture (1970) och The Nigger Factory (1972), i en volym. Den finns nu tillgänglig i svenska bokhandlar. Då Ronald Reagans memoarer, Dutch, också snart ligger på handlarnas diskar i svensk översättning tar vi tillfället i akt och publicerar ett utdrag ur ”B-Movie” (1981); Scott-Herons bild av nämnda demagog:



Jag minns vad jag sa om Ray-Gun [i "Bicentennial Blues", 1974]: han agerade likt en skådespelare – Hollyweird. Han spelade liberal, han agerade som om han vore general Franco när han spelade Kaliforniens guvernör. Sedan spelade han republikan, sedan agerade han som om nån skulle välja honom till president Och nu är det vi som spelar rollen av några som tycker att 26 procent av de registrerade rösterna faktiskt utgör ett mandat. I det här fallet verkar det som om vi alla är skådespelare

– – –

Det här landet vill ha nostalgi [...], och igår kom våra filmhjältar till undsättning i sista minuten [...] Någon kom alltid för att rädda Amerika i sista minuten, särskilt i B-filmerna. Så när Amerika hade problem med att ta itu med framtiden så sökte de efter folk som John Wayne, men

eftersom han inte längre var tillgänglig, så fick de nöja sig med Ronald Ray-Gun. Och det har gjort att vi har hamnat i en situation som bara kan betraktas som en B-film [...]

Rollen som filmproducent, med bidrag från de nödvändiga miljonärerna, går till försvarets Weinberger [...] Attila Haig blir regissör; ränner omkring och förkunnar frenetiskt att han har kontroll – den slutliga framställningen av när dårarna tar över mentalsjukhuset. Manusets skrivet efter George "Papa Doc" Bushs bok Voodoo Economics

– – –

Helt plötsligt har vi drabbats av selektiv minnesförlust: vi kommer bara ihåg det vi vill komma ihåg och glömmer det vi väljer att glömma. Plötsligt är tydligen mannen som beordrade blodbad på skolgårdarna rena jävla helyllekillen

– Jävla ordentligt med liberalerna, Ronnie. Det var det mandat han fick.

– – –

Ron står rakryggad. [...] – Medborgerliga rättigheter, kvinnors rättigheter, homosexuellas rättigheter – allt är fel – Kalla på kavalleriet för att avbryta denna framställning av frihet som löpt amok! – Förbannat också, först vill en ha frihet, sen vill hela jävla världen ha frihet! – Nostalgi, det är vad vi vill ha – den gamla goda tiden när vi gjorde livet surt för dem [...] – den tid när filmerna var svartvita, och allt annat var det också

– – –

Det här är inte ditt liv på riktigt, det är inget annat än en B-film

Översättning: Eva Österlund och Magnus Blomquist

¹ Marxisten Antonio Gramsci förklarade med begreppet hegemoni hur de styrande klasserna medelst ideologiska samt materiella medel behåller sin ställning genom att påtvinga samhället i stort sin speciella världsuppfattning. Denna praxis resulterar i att folkets revolution uteblir.

² Sampling är en studioteknisk lösning som innebär att man kopierar en rytm, eller del därav – beat – från ett betydligt musikstycke som sedan återanvänder i ett nytt.